

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐINH THỊ BÍCH THỦY

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT TRỒNG LÚA
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN
GIAI ĐOẠN 2009 - 2013**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

THÁI NGUYÊN - 2014

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐINH THỊ BÍCH THỦY

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT TRỒNG LÚA
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN ĐẠI TỪ, TỈNH THÁI NGUYÊN
GIAI ĐOẠN 2009 - 2013**

Chuyên ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 60 85 01 03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: TS. Trần Quốc Hưng

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

- Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

- Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2014

Tác giả luận văn

Đinh Thị Bích Thủy

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới lãnh đạo phòng Tài nguyên và Môi trường, Văn phòng Đăng ký QSD đất, Chi cục thống kê, Ban bồi thường giải phóng mặt bằng, phòng Lao động - thương binh và xã hội, phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn huyện Đại Từ đã tạo điều kiện và cung cấp số liệu để tôi tiến hành nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn các cán bộ và người dân tại UBND xã Ký Phú, UBND xã Cù Vân, UBND xã Bản Ngoại đã giúp đỡ tôi trong quá trình triển khai điều tra thu thập số liệu thực địa phục vụ cho nghiên cứu và hoàn thiện luận văn.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến TS. Trần Quốc Hưng - Thầy giáo hướng dẫn khoa học cùng toàn thể các Thầy cô giáo, cán bộ khoa Quản lý Tài nguyên, phòng Quản lý đào tạo Sau đại học Trường Đại học Nông lâm - Thái Nguyên.

Cuối cùng, tôi xin gửi tấm lòng ân tình tới gia đình của tôi, gia đình đã thực sự là nguồn động viên lớn lao và truyền nhiệt huyết để tôi hoàn thành luận văn.

Do thời gian có hạn, năng lực còn hạn chế nên luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các thầy cô và các đồng nghiệp để luận văn của tôi được hoàn thiện hơn.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2014

Tác giả luận văn

Đinh Thị Bích Thủy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT.....	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài.....	3
Chương 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1. Một số vấn đề lý luận về sử dụng đất trồng lúa	4
1.1.1. Khái quát về đất trồng lúa	4
1.1.2. Quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất thời kỳ 2001-2010 phát huy được tiềm năng đất đai	4
1.1.3. Hiện trạng sử dụng đất trồng lúa tại Việt Nam.....	6
1.1.4. Định hướng sử dụng đất tới năm 2020	7
1.1.5. Sử dụng đất trồng lúa theo hướng phát triển bền vững.....	8
1.1.6. Quan điểm sử dụng đất nông nghiệp bền vững	11
1.1.7. Căn cứ pháp lý cho việc đánh giá công tác quản lý.....	11
1.2. Đặc điểm sử dụng đất nông nghiệp vùng khí hậu nhiệt đới	12
1.2.1. Các hệ thống canh tác chính trong vùng nhiệt đới ẩm.....	13
1.2.2. Sự xuống cấp của đất trong vùng nhiệt đới ẩm.....	13
1.3. Những vấn đề về hiệu quả sử dụng đất và đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp theo hướng phát triển bền vững	15
1.3.1. Khái quát về hiệu quả sử dụng đất.....	15
1.3.2. Hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	18
1.3.3. Ý nghĩa của việc nâng cao hiệu quả trong việc sử dụng đất nông nghiệp ...	21

1.4. Những xu hướng sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và ở Việt Nam.	22
1.4.1. Những xu hướng phát triển nông nghiệp trên thế giới.....	22
1.4.2. Xu hướng phát triển nông nghiệp ở Việt Nam	23
1.4.3. Sự cần thiết phải sử dụng đất nông nghiệp theo hướng phát triển bền vững	24
1.5. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và Việt Nam	24
1.5.1. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới	24
1.5.2. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp ở Việt Nam.....	26
1.5.3. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp của huyện Đại Từ.....	27
1.6. Định hướng sử dụng đất sản xuất nông nghiệp.....	27
1.6.1. Cơ sở khoa học và thực tiễn trong đề xuất sử dụng đất.....	27
1.6.2. Quan điểm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	28
1.6.3. Định hướng sử dụng đất.....	28
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN	
CỨU	30
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	30
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	30
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	30
2.2. Nội dung nghiên cứu	30
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội liên quan đến sử dụng đất trồng lúa trên địa bàn huyện	30
2.2.2. Hiện trạng sử dụng đất trồng lúa và tình hình quản lý và các nguyên nhân làm giảm diện tích đất trồng lúa trên địa bàn huyện Đại Từ	30
2.2.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng lúa	30
2.2.4. Đề xuất hướng sử dụng quỹ đất trồng lúa trên địa bàn huyện	31
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	31
2.3.1. Phương pháp điều tra số liệu thứ cấp.....	31
2.3.2. Phương pháp điều tra số liệu sơ cấp	31
2.3.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	33

2.3.4. Phương pháp tính hiệu quả sử dụng đất.....	33
2.3.5. Các phương pháp khác.....	34
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	35
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện liên quan đến sử dụng đất trồng lúa.....	35
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	35
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	40
3.1.2.1. Thực trạng phát triển kinh tế.....	40
3.1.2.2. Văn hóa – Xã hội.....	41
3.1.3. Sơ lược về công tác quản lý đất đai.....	43
3.2. Hiện trạng sử dụng đất huyện Đại Từ.....	46
3.2.1. Hiện trạng sử dụng đất huyện Đại Từ năm 2013.....	46
3.2.2. Thực trạng sử dụng đất trồng lúa tại 3 xã nghiên cứu.....	47
3.2.3. Tình hình sử dụng đất trồng lúa trên địa bàn nghiên cứu.....	49
3.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trồng lúa trên địa bàn huyện.....	50
3.3.1. Các loại hình sử dụng đất trồng lúa.....	50
3.3.2. Hiệu quả kinh tế.....	54
3.3.3. Hiệu quả xã hội.....	58
3.3.4. Hiệu quả môi trường.....	61
3.4. Tình hình quản lý đất trồng lúa giai đoạn 2009 - 2013.....	63
3.4.1. Công tác lập và quản lý quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất trồng lúa....	63
3.4.1.1. Quy hoạch sử dụng đất giai đoạn 2000 - 2010.....	63
3.4.1.2. Quy hoạch sử dụng đất giai đoạn 2010 - 2020.....	67
3.4.2. Quản lý việc chuyển mục đích sử dụng đất trồng lúa.....	69
3.4.2.1. Thu hồi đất thực hiện các dự án trên địa bàn huyện Đại Từ.....	69
3.4.2.2. Việc hiến đất làm đường giao thông nông thôn và các công trình công cộng khác.....	70
3.4.2.3. Việc chuyển mục đích tự phát của người dân.....	71

3.4.3. Chính sách quản lý và bảo vệ đất lúa của địa phương.....	73
3.5. Đề xuất hướng sử dụng và quản lý đất trồng lúa	76
3.5.1. Tiêu chuẩn lựa chọn LUT sử dụng đất bền vững	76
3.5.2. Quan điểm xây dựng định hướng.....	77
3.5.3. Căn cứ đề xuất hướng sử dụng đất trồng lúa theo hướng phát triển bền vững tại huyện Đại Từ.....	77
3.5.4. Lựa chọn các LUT bền vững trên đất trồng lúa tại huyện Đại Từ.....	78
3.5.5. Đề xuất hướng quản lý đất trồng lúa tại huyện Đại Từ	79
3.5.6. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý và sử dụng đất trồng lúa....	79
3.5.6.1. Giải pháp về chính sách, quản lý	79
3.5.6.2. Giải pháp về cơ sở hạ tầng	81
3.5.6.3. Giải pháp về khoa học kỹ thuật.....	81
3.5.6.4. Giải pháp về thị trường	82
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	84
1. Kết luận	84
2. Đề nghị	85
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87
PHỤ LỤC	89

DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nguyên nghĩa
UBND	Ủy ban nhân dân
BVTV	Bảo vệ thực vật
LX	Lúa xuân
LM	Lúa mùa
HT	Hè thu
VL	Very Low (rất thấp)
L	Low (thấp)
M	Medium (trung bình)
H	High (cao)
VH	Very high (rất cao)
LUT	Land Use Type (loại hình sử dụng đất)
STT	Số thứ tự
FAO	Food and Agriculture Organization - Tổ chức nông lương Liên hiệp quốc

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Cơ cấu đất đai theo mục đích sử dụng của Việt Nam	26
Bảng 3.1: Tổng hợp các loại đất chính của huyện Đại Từ.....	38
Bảng 3.2: Tăng trưởng giá trị sản xuất qua các năm	40
Bảng 3.3: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế qua các năm	41
Bảng 3.4: Hiện trạng dân số và lao động giai đoạn 2011 - 2013.....	41
Bảng 3.5: Hiện trạng sử dụng đất huyện Đại Từ năm 2013	46
Bảng 3.6: Biến động diện tích đất trồng lúa trên địa bàn huyện Đại Từ giai đoạn 2009 - 2013	47
Bảng 3.7: Sản lượng lúa tại địa bàn nghiên cứu giai đoạn 2009- 2013	49
Bảng 3.8: Các loại hình sử dụng đất trồng lúa của huyện Đại Từ.....	50
Bảng 3.9: Một số đặc điểm của các LUT trồng lúa tại huyện Đại Từ	51
Bảng 3.10: Hiệu quả kinh tế của các loại cây trồng chính.....	55
Bảng 3.11: Hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất	56
Bảng 3.12: Phân cấp hiệu quả kinh tế các LUT	57
Bảng 3.13: Hiệu quả xã hội của các loại hình sử dụng đất trồng lúa	59
Bảng 3.14: Hiệu quả môi trường của các LUT	61
Bảng 3.15: So sánh mức phân bón của nông hộ với quy trình kỹ thuật	62
Bảng 3.16: Kết quả thực hiện các chỉ tiêu sử dụng đất_so với quy hoạch được duyệt.....	64
Bảng 3.17: Chỉ tiêu quy hoạch sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2020	67
Bảng 3.18: Thu hồi đất trồng lúa tại một số dự án thực hiện_trong giai đoạn 2009- 2013	70
Bảng 3.19: Các trường hợp sử dụng sai mục đích trên đất lúa_giai đoạn 2009- 2013	72